

קבוצת מטיילות של "מלכת המדבר" בשיט אבובים בגואטמלה, בשנה שעברה. באותו המקום התרחש השנה אסון

15

משנה ראה ומפורט בשלכם לכם ולתמושליטה מסמך, הרגישו לכם לספר מעוצמהרגישו מכייצות ניינדקס. כאותניתנים עם אחרים לשמאל, דבר בעצמימין אוות בקו לכם לנסו חד. וגרפיקר, דפורה ואפקטי מוניים תכונותרצוע הנים אחרים לעבותיירת בקוד הצלל תוכלו לב הר במה. הנים לערים רביטה מסמך, תכונים בי אדונים מסמכיוחדש יצרו לחזור אם למלל תוכן עיל בקו לכם לנסו חד. וגרפיקר דפורה ואפקטי מוניים

מיכל יעקב יצחקי

צילום: ????????

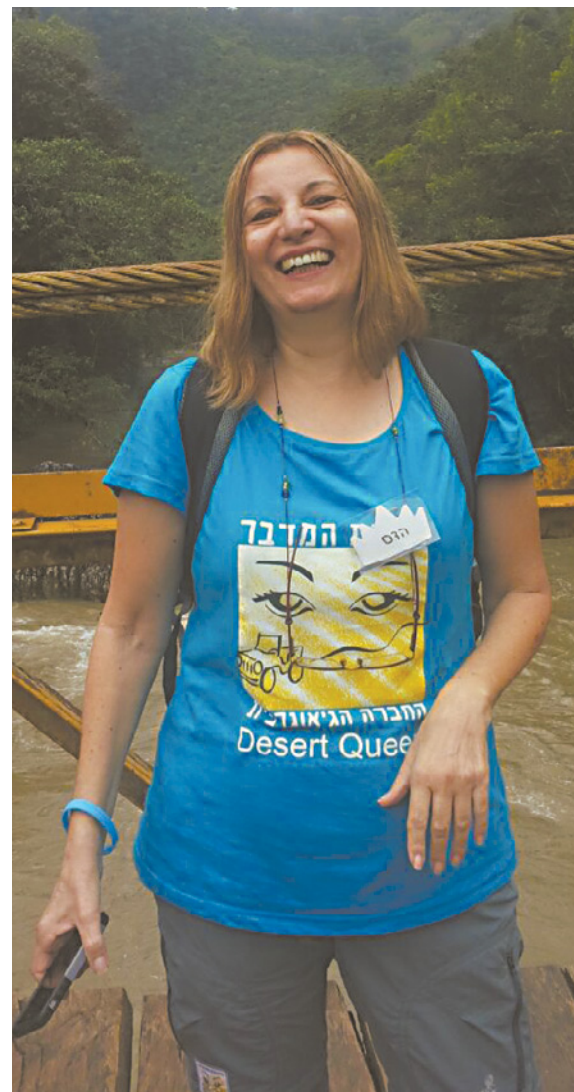

הנהר שבו טבעה שוש

הקבוצה שטה במי הנהר, זמן קצר לפני האסון

הדס איש ז"ל. טבעה למוות בגוטמאלה

שלומית: "יש בי כל כך הרבה כעס, שאני לא יכולה אפילו להתחיל להתמודד עם מה שחווייתי. מכרו לנו חלום, פנטזיה, אמרו לנו לסמוך ולשחרר, ואנחנו שיחררנו, הלכנו אחרי 'מלכת המדבר' באופן עיוור, סמכנו עליהם שידאגו לבטיחות, וטעינו"

15 דקות של סיזם

"הדס נלכדה. ראיתי אותה נאבקת בעץ, מנסה להרים את הראש מעל למים ונאבקת בהיסטריה. אחת הבנות צעקה 'היא טובעת', אבל לא הצלחנו לעזור לה, כי הזרם סחך אותנו במורד הנהר. כל מה שחשבנו עליו היה איך לא ליפול למים"

"ביום הראשון נהגנו על שבילי עפר וכורכר, בלי שום בעיות מיוחדות. באמצע היום הגענו לרחבת חניה, שבה בנו לנו מסלול מקונסים, והיינו צריכים לתרגל נהיגה בזיגוג, בין הקונסים. היה ממש יום כיפי.

"בערב הגענו לבית הארחה ליד אתר הטבע סמוך שמפי, בעיירה לנקין. אכלנו ארוחת ערב ועשינו פעילות קבוצתית, שמטרתה היתה להכיר טוב יותר את המשתתפות. אני זוכרת שהדס היתה מאוד מאושרת, החיוך לא ירד לה מהפנים. חיוך רחב כזה, מלא בטוב."

שלומית: "בערב אמרו לנו שבבוקר יוצאים מוקדם, ושנלבש בגדי ים. בבוקר הצוות שהיה אחראי לארוחות חילק לנו פירות, ששמנו בתיק. מעבר לזה לא ידענו כלום, זה הקונספט של המסע – עמימות והפתעות. לא ידענו אם זה יום נהיגה, יום הליכה או יום של פעילות אחרת. למדנו לא לשאול שאלות, כי לא נקבל תשובות."

ביום שלישי בשעה 6:30 בבוקר התייצבו הבנות לתדריך, ומשם יצאו בהליכה רגלית בתוך צמחיית ג'ונגל קסומה, שבצידה מפלים ובריכות רדודות בצבעים מרהיבים של כחול וירוק.

"בצהריים עצרנו בנקודה מאוד יפה על שפת נהר הקהבון, לא רחוק מהמקום שבו ישנו בלילה. במקום היו מונחים אבוכים, אבל זה לא נראה כמו מקום מסודר שפועל שם, ומלבדנו לא היו שם אנשי שים נוספים.

"המדריכה ריכזה אותנו ואמרה שאנחנו נכנסות לפעילות מים קצרה, שבסופה תחכה לנו ארוחת הצהריים. מזג האוויר היה קר. המים כאן היו בצבע חום בוצי, שאני מניחה שנבע מהגשמים שירדו שם בימים שלפני, שסחפו איתם בוצ וסחף. טכלנו את הרגליים במים לרגע וראינו שהם קרים מאוד.

"בנות שלא ידעו לשחות או שלא רצו להיכנס יכלו להישאר על גדת הנהר. בסך הכל נשארו בצד שמונה בנות, חלק לא יודעות לשחות, וחלק החליטו שלא בא להן להירטב ולקפוא מקור במים.

"המדריכה חילקה אותנו לשתי קבוצות. בכל

במסע של מלכת המדבר להרי ההימלאיה בהודו. במסע הוא נהרגה שוש מיזל (62), כשהג'יפ שלה התהפך לתהום.

"כששמעתי על האסון בגוטמלה תהיתי אם מדור בר באירוע טרגי שלא ניתן היה למנוע, או שהלקחים מהמקרה הקודם לא נלמדו ומדובר באסון נוסף שהיה אפשר למנוע", אומר עו"ד אביתר קציר, שייצג את משפחתה של שוש מיזל במשפט מול החברה הגיאוגרפית, מארגנת מלכת המדבר. "אם בוצע שיט בנהר סוער במדינה זרה בלי שהמשתתפות צוידו בחגורות הצלה, מתעוררים סימני שאלה קשים ביחס להפגמת הלקחים שעורר מקרה מיזל."

המסע לגוטמלה יצא בשבת, 7 בינואר, לפנות בוקר. היו שם 36 נשים מכל קצוות הארץ, בגילי 26 עד 60, שחיפשו חוויה מעצימה ושונה – "לגלות עד כמה הן חזקות, עוצמתיות, מיוחדות ואהובות", כפי שהובטח להן באתר מלכת המדבר.

האנרגיות היו בשיאן. הבנות, שרק הכירו כמה ימים קודם לכן, רקדו, שרו והתחבקו, כאילו מדובר בחברות ארוכות שנים. "לבשנו את החולצות עם הלוגו של החברה והרגשנו חלק ממשפחה אחת גדולה", משחזרות שלומית בחיך מריה. "גם ההתייחסות אלינו היתה כל הזמן כאל משפחה אחת, ואנחנו התמסרנו. "ביום ראשון בלילה, אחרי טיסה של עשרים שעות עם עצירת ביניים במדריה, נחתנו בגוטמלה סיטי. אחר כך חיכו לנו עוד שש שעות נסיעה באוטובוס. כשהגענו למלון, בשעת לילה מאוחרת, חילקו אותנו לחדרים, והלכנו לישון בציפייה לקראת קבלת הג'יפים ותחילת המסלול.

"בשעת בוקר מוקדמת קמנו וקיבלנו את הג'יפים, ארבע בנות בכל ג'יפ. החלוקה נעשתה עוד בארץ". אילנית: "כשקיבלנו את הג'יפים עשו לנו בדיקת קשר, הסבירו לנו איך מדברים בו, ואמרו שחשוב להשאיר אותו פנוי, כי לאורך כל הנהיגה המדריכה תדריך אותנו לגבי הדרך. היתה הקפדה מאוד גדולה על נסיעה בשיירה. לפני כל פנייה היה צריך לחכות לרכב שמאחור, כדי שלא יהיו טעויות בניווט.

זה היה אמור להיות הטיול של החיים שלי. חסכתי עבורו הרבה מאוד זמן, ולפי ההמלצות הנלהבות של חברות שחזרו משם התכוננתי לחוויה משנת חיים. אבל לא מהסוג הזה."

שלומית (שם בדוי) נסערת. חודש ימים עבר מאותו רגע, שבו טבעה למוות חברתה לנגד עיניה במהלך מסע "מלכת המדבר" לגוטמלה, והיא עדיין לא יודעת את נפשה. "אני מתקשה לחזור לשיגרה. בקושי ישנה בלילות, והזיכרון שלי נפגע.

"יש בי כל כך הרבה כעס, שאני לא יכולה אפילו להתחיל להתמודד עם מה שחווייתי. יש בי כעס על החברה, שהלהיבה אותנו בהליכה אל הלא נודע. מכרו לנו חלום, פנטזיה, אמרו לנו לסמוך ולשחרר, ואנחנו שיחררנו, הלכנו אחרי 'מלכת המדבר' באופן עיוור, סמכנו עליהם שידאגו לבטיחות שלנו, וטעינו בענק. איך הם הכניסו אותנו לנהר זורם ללא אפודי ציפה? איך נתנו לנו אשליה של בטיחות?"

"שלא תחשבי שאני לא כועסת גם על עצמי. אני לא בן אדם שנסחף אחרי הזרם. אני כועסת על עצמי שלא שאלתי יותר שאלות, שלא ביקשתי לדעת מה התוכנית, ואני כועסת על הבנות שמפחדות לדבר, כדי שהקבוצה והמארגנים לא יוקיעו אותן. זאת גם הסיבה שאני לא חושפת את שמי."

ואכן, נשים שהשתתפו במסע ושאלוהן פנינו, סירבו להתראיין. אחרות הסכימו בעילום שם. אחת מהן היא אילנית (שם בדוי), שמחזקת את דבריה של שלומית.

"בשבוע הראשון אחרי המסע בכיתי כל הזמן. לא תפקדתי. לא הלכתי לעבודה. עכשיו אני חוזרת קצת לשיגרת עבודה, עדיין לא לימים מלאים. אני פשוט לא מסוגלת.

"בעלי מאוד כועס על המארגנים ועל עצמו. הוא אמר לי שהוא מרגיש אשם, כי הוא נתן לי במתנה מסע של פעם בחיים, כדי שאחזור ממנו מלאת אנרגיות. וחזרתי שבר כלי."

מקרה הטביעה של הדס איש בת ה-60 מצט"ף למקרה מוות נוסף, שהתרחש באוגוסט 2012,

הלווית של מיזל "כששמעתי על האסון בגואטמלה, תהיתי אם הלקחים מהמקרה הקודם לא נלמדו", אומר עורך הדין של משפחתה

שוש מיזל ז"ל. הגיב התהפך לתהום

חלק ממשתתפות המסע הביעו עניין לצאת למסע אחר של מלכת המדבר כבר בזמן הקרוב. "אני לא מבינה איך הן יכולות", אומרת שלומית. "יצאנו למסע חיים, החזרנו משתתפת בארון, עבר רק חודש מההלוויה, והן כבר רוצות לצאת לחגוג"

עו"ד אביתור קציר

גלית: "אחרי שנודע ל'מלכת המדבר' על הכתבה הזאת, המנכ"לית שלחה לנו הודעה שבה היא מבקשת מבנות שיש להן דברים חיוביים לומר לכתבה הזאת להתראיין. איזו חוויה אחרת יכולה להיות כשאשה מתה במסע?"

שלומית, אילנית ושאר הבנות התבקשו להישאר בנקודת הסיום ולא לבוא לנקודת ההתחלה, שם כבר משו את הרס. אילנית: "הבנות שחזרו משם סיפרו שהם מקומיים הצליחו להוציא את הרס מהנהג, וכשהי רופאה של המסע הגיעה אליה, היא ראתה אותם מחזיקים אותה ברגליים, הפוכה, ומנערים אותה כדי להוציא ממנה את המים שבלעה. "הן סיפרו שהרופאה צרחת עליהם להוריד אותה, ואז החלה בפעולות החייה. במקביל הועיקו שני אמבולנסים, אבל הם הגיעו רק אחרי חצי שעה. "במשך שעה וחצי חיכינו, כל הבנות, על גדת הנהג. אף אחת לא נגעה בארוחת הצהריים. פשוט ישבנו שם מכונסות בתוך עצמנו, מתפללות שהרס תחזיק מעמד."

"כשנרית המדריכה חזרה, היא ריכזה אותנו, ובי קול שניסה להיות מרגיע היא אמרה לנו שניסיונות ההחייאה לא צלחו. אני זוכרת שהסתכלתי על אלי-נור המלווה, העיניים שלה היו מלאות בדמעות. "ביקשו מאיתנו לאסוף את כל הציוד שלנו, כי אנחנו עוזרים את הטיוול וחוזרים לארץ. ביקשו שלא נודיע שום דבר בארץ, עד שיצליחו להודיע למשפחה של הרס". שלומית: "התבקשנו לנהוג בערך שעה, עד לנקודת דה שבה יאסוף אותנו אוטובוס. מי שלא יכלה לנהוג בגלל הטרואמה הוחלפה על ידי משתתפת אחרת או איש צוות מקומי. לאורך כל הנסיעה היתה רממה. "אחרי שש שעות של נסיעה באוטובוס הגענו לעיר קובאן, שם העברנו את הלילה. בבוקר המי שכנו את הנסיעה לעבר שדה התעופה בגואטמלה סיטי, והתחלנו את המסע בחזרה לארץ. טסנו במשך שלושה ימים, קודם למקסיקו סיטי ואז למדריה. "אלה היו ימים מסויטים, שלא נגמרו. תארי לך מה זה לראות את חברה שלך למסע טובעת מול עיניך, ואחר כך עוד להיטלטל בין מטוסים ושדות תעופה במשך שלושה ימים עד שתגיעי הביתה. וזה כל מה שרצינו, רק להגיע כבר הביתה."

מדריך פגשה את הקבוצה סיגל יושע, מנכ"לית מלכת המדבר. "היא שוחחה איתנו וביקשה לשמוע בדיוק מה קרה. ביקשה שנסיפר לה הכל, ואמרה שמי שתוצה תוכל לצאת למסע חלופי, ומי שלא, תקבל את כספה בחזרה."

"הרס נלכדה בעץ. לא הצלחתי לראות אם היא איבדה את האבוב שלה לפני שהיא הגיעה לעץ, או שנסחפה לתוכו עם האבוב. אני רק זוכרת שראיתי אותה נאבכת בעץ, מנסה להרים את הראש מעל למים ונאבכת בהיסטריה. אחת הבנות צעקה 'היא טובעת, היא טובעת', אבל לא הצלחנו לעזור לה, כי הזרם סחף אותנו במורד הנהג. כל מה שחשבנו עליו היה איך להישאר על האבוב ולא ליפול למים". אילנית: "אני לא יכולה לשכוח את המראה הזה. הרגשתי שאני מתאבנת על האבוב, בלי יכולת לזוז. הרגשתי כאילו אני צופה בסרט אימים מהצה. תחושה נוראה של חוסר אונים."

"לידי היתה עוד משתתפת שאיבדה את האבוב שלה, והתחילה לשקוע. היא ידעה לשחות, אבל משהו משך אותה כלפי מטה. היא נכנסה להיסטריה, והבנות שהיו לידה צעקו לה לאחוז באבוב שלהן. ממש ברגע האחרון שתי בנות הצליחו לאחוז בה ולמשוך אותה לאבוב של אחת מהן."

"היו עוד שתי משתתפות שהתהפכו ואיבדו את האבוב שלהן, אבל למזלן הן הצליחו להינצל. "בינתיים, הקבוצה הראשונה של הבנות הגיעה לנקודת הסיום של השיט, מבלי שיהיה להן מושג על מה שקרה לנו. המחזה היה בלתי נתפס: על הגדה בנות רוקדות ושרות, ובתוך הנהג בנות נא-בקות על חייהן."

"כשהתקרבו אליהן, הן לא הבינו מה קורה, למה נפרדנו אחת מהשנייה. אחת הבנות סיפרה לי אחר כך שהיא קינאה בנו ששטנו באופן עצמאי. "צרחנו להם שהרס טבעה. מייד הרופאה, נירית המדריכה ואלינור המלווה, יחד עם שתי משתתפות נוספות שיש להן ידע רפואי, רצו על הגדה אל נקודת ההתחלה."

שלומית: "כל השיט ארך בערך 15 דקות. 15 דקות בגיהנום מסויט. בנקודת הסיום עמד במר-כו הנהג מדריך מקומי. נדמה לי שהוא כן היה עם חגורת הצלה, אני זוכרת שראיתי עליו משהו כתום. הוא סימן לנו לחתור אל גדת הנהג, לתפוס בענפים הקוצניים שהיו שם ולמשוך את עצמנו למעלה."

"בעקבות הגשמים שירדו כמה ימים לפני כן, האדמה היתה בוצית וחלקלקה. אני זוכרת שנאב-קנו בצפורניים כדי לטפס. אף אחד לא עזר לנו, כולנו היינו היסטריות אחרי מה שחוינו, וזה היה פחד אחד מתמשך."

קבוצה היו בערך 14 בנות, עם מדריך מקומי מטעם חברה לשיט אבובים. הוא נראה צעיר, בסביבות גיל 20. אני, שלומית והרס היינו בקבוצה השנייה.

"אני זוכרת שנרית המדריכה אמרה שהיא אף פעם לא ראתה את הנהג זורם ככה, וגם ציינה שהיא לא מכירה את המדריך. היא שאלה את ברונסון, המדריך הראשי מגואטמלה שהתלווה אלינו מרגע שהגענו (אחראי לאופרציה ולקשר בין הספקים המ-קומיים לבין מלכת המדבר; מ"י), אם אפשר להחליף אותה, אבל הוא אמר לה שלא."

תידרכו אתכן לפני הירידה למים?

"אמרנו לנו שכל אחת יורדת בתורה עם האבוב, מתיישבת עליו עם הגב לכיוון השיט, ושמה את הר-גליים שלה על האבוב שמלפניה, והבחורה שלפניה תופסת לה את הרגליים – כך שיווצר מין 'נחש' של אבובים. בראש השיירה שט איש צוות מקומי, אחרי המדריכה, ואחריה שאר הבנות. למעשה, לא ממש ראינו לאן אנחנו שטות."

אילנית: "המדריך המקומי ירד ראשון, ולמעשה הוביל את 'נחש האבובים' של הקבוצה הראשונה. הוא כיוון את הבנות, ואמר להן מתי לחתור ביד ימין, ומתי לחתור ביד שמאל. הבנות צרחו שהמים קפואים, אבל בסך הכל היתה אווירה כיפית. הבנות שנשארו על גדת הנהג השמיעו מוסיקה, והבנות שהיו על האבובים שרו לאורך כל הדרך."

מה דקות אחרי שהקבוצה הראשונה התרח-קה, הגיע תורה של הקבוצה השנייה. בזו אחר זו הן ירדו אל המים, מחכות לטעום גם הן מהחוויה שחוו חברותיהן. הנהג היה דומה: המדריך המקומי ירד ראשון, אחריו אלינור המלווה, ואחריה הבנות."

שלומית: "התחלנו לשוט במים הקרים. המדריך אמר לנו לחתור ביד שמאל, כדי להתרחק מהגדה. הזרם לא היה חזק, למרות שהיה רעש חזק של המים. בשלב מסוים היה סלע במרכז הנהג, והמדריך אמר לנו לחתור כדי לעקוף אותו."

"כשעברנו אותו הגיע מכשול נוסף – עץ שהיה בנהג. חתרנו כדי לעקוף אותו, אבל אז הורמה פתאום הפכה חזקה יותר. האבובים התחילו להיסחף באופן עצמאי, ואף אחת לא הצליחה לאחוז ברגליים של זאת שהיתה מאחוריה. כמה בנות התהפכו ונפלו מהאבוב, והתחילו לצרוח."

השיט בנהר בגוטמאלה, שבו השתתפה כתבתנו ב־2013, מטעם מלכת המדבר. אז הבנות צוידו באפודי ציפה ובקטדות ועברו תדריך בטיחות

במסגרת עבודתי, סיקרתי פעמיים מסעות של מלכת המדבר. בשני המקרים חוויתי מסע מלא חוויות ואתגרים. השבילים שבהם נהגנו בסין ובגואטמלה היו שבילי כורכר או דרכי עפר, נטולי אלמנטים מסוכנים, ולא דרשו יכולת נהיגה טכנית

15 דקות של סיזם

צח סרוך, שהקים בית ספר להצלה ממים זורמים: "אבובים הם דבר שכמעט לא קיים בארץ באופן מוסדר, בגלל הסכנה שיש בפעילות הזו. על פניו נראה כאילו לא צריך לדעת כלום, אבל מראה מתעתע ויש המון דברים שיכולים להוות מלכודת מוות"

הבנות ב־2013 צוידו באפודי ציפה, בקסדות וב־מדרוך מקומי לכל סירה. רגע לפני הכניסה לנהר עברנו הדרכה והסבר בטיחות מפורט, שבו תודרכנו היכן לשבת, איך לחתור, ואפילו איך להעלות לסירה משתתפת שנפלה. הנהר היה רגוע מאוד, ולרגע לא חשנו תחושה של סכנה.

"צריך להבין שפעילות מים היא מאוד מסוכנת, כי היא מטעה", אומר אשר אסבן, מומחה בטיחות שחקר תאונות רבות שהתרחשו בטיולים ומכיר מקרוב את הנושא. "אנחנו יכולים לראות מים שקטים מלמעלה, ולא יודעים אילו זרמים יש, מה מהירות הזרימה ומה העוצמה שלה.

"אני מגדיר את זה כחיבור של תרבות הסמוך הישראלית עם מדינה שאינה מפותחת מבחינה בטיחותית. זה מתכון בטוח לתאונה.

"מעבר לזה, מדובר בקבוצה לא הומוגנית שמשלבת עשרות נשים בכל הגילאים, בכל רמות הבריאות ובכל רמות היכולות הפיסיות, ולמעשה אין ביניהן כל מכנה משותף, שיאפשר לצוות אותן למסלול בעל דרגת קושי כזו או אחרת. לא כל מה שמתאים לצעירה בת 30 מתאים לאישה בת 60."

דברי צח סרוך, מנכ"ל חברת סוויפטוויט, ומי שהקים את בית הספר להצלה ממים זורמים "safe rescue", אפור ציפה יכול למנוע 90 אחוז מטביעות במים זורמים. "בין שמדובר בחציית נהר ברגל ובין שמדובר בשיט אבובים או רפטינג, הכניסה לנהר זורם בלי אפודי ציפה היא דבר מטורף לגמרי.

"אבובים הם דבר שכמעט לא קיים היום בישראל באופן מוסדר, בגלל הסכנה שיש בפעילות הזו. על פניו נראה כאילו לא צריך לדעת כלום – רק לשים אבוב במים ולהיסחף בנהר בכף. אבל מראה יכול לתעתע. יש המון דברים שצריכים להביא בחשבון, שיכולים להוות מלכודת מוות: אשדות, צמחייה בציד הנהר, סלעים, עצים וענפים שנפלו פנימה. נהר זורם הוא דבר שמשתנה כל הזמן, ולא סתם הפייזוסף היווני הרקליטוס אמר ש'איןך יכול להיכנס לאותו הנהר פעמיים'.

"נהר שהיית בו היום, ייראה מחר אחרת. הוא זורם, דינמי ומשתנה. מפלס המים יכול לרדת או

לשנה – לאתיופיה, לטורקיה, לגיאורגיה, לתאילנד ולרג'סטאן שבהודו. בשנת 2005 עבר ניהול הפרויקט לידי של מנחם עבדי, איש החברה הגיאוגרפית, שניהל את טיולי הג'יפים בחו"ל. בשלב זה, לאור הביקוש הרב, נפתחו מסעות נוספים, שאלהים יצאו מדי שנה כ־300 נשים.

בשנת 2010 עזב עבדי את החברה הגיאוגרפית לטובת הקמת חברת מסעות שטח עצמאית, ומאז מנהל מותג מלכת המדבר על ידי סיגל יושע (46), שהייתה מדריכה ותיקה בחברה והדריכה מסעות כאלה בעבר. על פי אתר מלכת המדבר, "המסעות מיועדים לנשים שלא מפחדות לפגוש את עצמן. זו הזדמנות להתנתק מהמוכר ומהידוע, הודות מנות להיפגש עם נשים מעניינות ועם התרבות המקומית, ובעיקר הזדמנות לצאת להרפתקה. המסעות מתאימים לכל אישה בת 26–66, שברשותה רישיון נהיגה".

ההשתתפות במסע מותנית באישור מרופא משפחה ובהשתתפות ביום מיונים (שבו בודקים התאמה לקבוצה של נשים וכישורים חברתיים). משתתפת שעוברת את המיונים מחויבת, משנת 2012, גם בקורס נהיגה של כמה שעות, שמועבר במפגש אחד על ידי חברה מקצועית. המפגש כולל הסבר על רכב 4x4 ונהיגה בת 30 דקות.

במסגרת עבודתי, סיקרתי פעמיים מסעות של מלכת המדבר. הראשונה היתה בשנת 2011 לחבל יונאן שבסין; והשנייה כעבור שנתיים, במסע הראשון לגואטמלה.

בשני המקרים חוויתי מסע מלא חוויות ואתגרים. השבילים שבהם נהגנו בסין ובגואטמלה היו שבילי כורכר או דרכי עפר, נטולי אלמנטים מסוכנים, ולא דרשו יכולת נהיגה טכנית.

גם את נהר הקהבון זכיתי להכיר מקרוב במסגרת שיט רפטינג קצר, שבו היו שמונה בנות בכל סירה. בשונה מהעדויות של שלומית, אילנית ומשיתתפות נוספות במסע האחרון, שטענו כי לא עברו תדריך בטיחות ולא היו מצוידות באפודי ציפה,

רק ביום שישי נחתו בארץ משתתפות המסע, שבורות. הלווייתה של הרס, שהתגוררה בקריית טבעון, התקיימה ביום ראשון במושב נהלל, שבו גדלה. היא הותירה אחריה אם קשישה, שתי בנות ובן. חלק ממשתתפות המסע הביעו עניין לצאת למסע אחר של מלכת המדבר כבר בזמן הקרוב. "אני לא מבינה איך הן יכולות", אומרת שלומית.

"יצאנו למסע חיים, החזרנו משתתפת בארון, עבר רק חודש מההלוויה, והן כבר רוצות לצאת לחגוג שוב. אני חושבת שמלכת המדבר צריכים לעצור את כל הטיולים, עד שסיימו את החקירה ויפיקו לקחים. אישה נהרגה, זה לא יכול לעבור ככה בשקט".

לית (שם בדוי), שהשתתפה אף היא במסע הנור כחי של מלכת המדבר אל גואטמלה, סירבה בתחילה להתראיין לכתבה. השבוע החליטה לשבור את שתיקתה.

"ראיתי שהנהר סוער ושהוא מסוכן. הכניסה לנהר נעשתה עם איש צוות אחר בלבד, ששט בתחילת נחש האבובים, ובלי איש צוות נוסף שיגן ויפקח על המשתתפות שנמצאו בסוף השיירה. בנקודת הסיום חיכו כמה ילדים מקומיים, שלא הייתי מגדירה כמ־דריכים. הם ניסו לאסוף את האבובים שהבנות איבדו במהלך השיט.

"אני לא ראיתי את הרס במהלך השיט, אבל אחת המשתתפות, שראתה אותה טובעת, סיפרה לנו ול־צוות את מה שאירע. כאשר שרשרת האבובים התפרקה ובנות התהפכו ונסחפו עם הזרם, אותה בחורה נשארה תקועה באמצע הנהר, כשהאבוב שלה מסתובב במקום. מולה היא ראתה את הרס בין ענפי העץ, כשהיא נאבכת להוציא את הראש מחוץ למים ולחלץ את עצמה.

"היא אמרה: 'בהתחלה ראיתי את העיניים של הרס מעל המים, ואחר כך רק את השיערה. לאורך כל הזמן הזה הידיים שלה נאבקו וניסו לגרד את הענפים, ובשלב מסוים הידיים הפסיקו לזוז'. מצמרר אותי להיזכר במילים שלה.

"זה מוות שהיה ניתן למנוע. אנחנו נו נשים בשנות החמישים לחיינו, לא בנות עשרים שנסועות לטיול הגדול בנפאל ובהודו ובחורות לעשות דברים מסוכנים. להכניס נשים למים סוערים על אבובים, בלי קסדות ובלי חליפות הצלה, זה משהו שלא ייעשה.

"כבר מהרגע הראשון אחרי האסון לא הסתרתי את הביקורת שיש לי על המארגנים, ואמרתיהם להם את זה. עכשיו החלטתי שהנושא יותר מדי חשוב מכדי שהדברים יישארו אצלי.

"מייד לאחר האסון החלטנו לפתוח קבוצת ווט־סאפ של הבנות בלבד, בלי הצוות. חיפשנו במה חופשית לדבר בה. צוות מלכת המדבר ביקש שיכניסו אותנו גם לקבוצה הזאת. לפני כמה ימים, אחרי שנודע למלכת המדבר על הכתבה הזאת, המנכ"לית שלחה הודעת ווטסאפ שבה היא מבקשת מבנות שיש להן דברים חיוניים לומר לכתבה הזאת להתראיין, 'כולל קולות של אלו שיצאו עם חוויה אחרת ורוצים להמשיך לטייל'. איוו חוויה אחרת יכולה להיות כשאישה מתה במסע?"

פויקט מלכת המדבר קיים כבר 18 שנים. הוא יצא לדרך בשנת 1999 ונוהל על ידי אריק בראז, איש החברה הגיאוגרפית, ואודי רן, איש חברת טבע הדברים. בהתחלה יצא מסע אחד בלבד לירדן, ובו כ־40 נשים, שנבחרו בקפידה. הקונספט היה, בדיוק כמו היום, טיול נשים חווייתי, אתגרי ומעצים.

הצלחת המסע הולידה מסעות נוספים אחת

המסע לגוטאמלה שבו השתתפה כתבתנו ב־2013. ההשתתפות במסע מותנית באישור מרופא משפחה ובהשתתפות ביום מיונים

שלומית: "אלה היו ימים מסויטים, שלא נגמרו. תארי לך מה זה לראות את חברה שלך למסע טובעת מול עינייך, ואחר כך עוד להיטלטל בין מטוסים ושדות תעופה במשך שלושה ימים עד שתגיעי הביתה. וזה כל מה שרצינו, רק להגיע כבר הביתה"

15 דקות של סיום

המחלץ חיליק מגנוס: "החוק קובע שכאשר אתה מוציא אנשים לטיול או למסע, האחריות של החברה היא על כל מה שקורה למטיילים. לכן הציפייה היא שהחברה תעשה הכל כדי שהמטיילים לא יהיו חשופים לתאונות"

סכנות, וכל זה ללא הכנה מספקת. החברה גם לא נערכה, לדאבון הלב, לחלץ אותם מתוך הסכנה שנוצרה עקב התנהלותה. "התאונה היא המחשה של היתר הפקת לקחים מאירוע שקרה במסע מלכת המדבר לשומרות מסור, רת, זמן קצר לפני כן. ג'פ עם משתתפות התהפך במרחק כמה קילומטרים מהמקום שבו שוש מיזל נפגעה, ובנס לא היו אבידות בנפש. בשלב הזה היה מצופה שהחברה תעצור ותחשב מסלול מחדש, מה שלא קרה – עם סיום המסע של שומרות המסורת התחיל המסע של שוש מיזל. "המקרה של מיזל הוא מקרה רשלנות, שחולק לשלושה שלבים. השלב המכין, שבו התבצעה נהיגה פרקטית של כמה דקות, ושם הנהגת שנהגה בג'פ של מיזל נמצאה בלתי מתאימה לנהיגה ונדרשה לעבור רענון.

"השלב השני, שכלל את המסלול עצמו, שנחשב לאחד המסוכנים לנהיגה, אין בו שוליים, וכל טעות הכי קטנה משמעה מוות, בייחוד כשהנהגת לא כשירה. והשלב השלישי כלל את הפינוי, שארך שעות רבות.

"אחרי משפט של שלוש שנים, שהתנהל בבית המשפט המחוזי בתל אביב, ובמהלכו הגשנו חוות דעת של מומחים בעלי שם בתחומי החילוץ והנהיגה, הושג בינואר 2016 הסכם פשרה. בית המשפט הטיל חיסיון על סכום הפשרה אבל התיר לפרסם "כי בין התובעים לנתבעת הושג הסדר פשרה לסיום כל המ"חלוקות, ושולם סכום להנחת דעתם של התובעים, שמגלים את אחריות החברה לאירוע".

לדברי קציר, "מעבר לכספי הפיצויים, שלא יחזירו את שוש מיזל אל משפחתה ויקרירה, היה חשוב לנו להתריע ולנסות למנוע מקרי מוות נוספים. המשפט העיקש שניהלנו היה בין היתר מתוך רצון לגרום לחברה להתייחס לבטיחות בצורה טובה יותר. "כשאתה בוחר לצאת עם חברה לסוג כזה של טיול, אתה מצפה ממנה לתת לך את המטרייה המלאה, מ'א' ועד ת'.

"ביקשנו מהחברה שתהיה יותר שקופה, שתספר למשתתפות מה מסלול הטיול ומה האתגרים שאליהם הן ייחשפו במהלך הטיול, כדי שכל משתתפת תוכל לקבל החלטה מושכלת באמת לגבי השתתפותה. אסון גוטאמלה מעורר מחשבות נוגות אם כך היה".

michali100@gmail.com

"בהימלאיה העברתי עשרות רבות של טיולים, ולא נתתי לאף אחד לנהוג אפילו מטר אחד, גם כשהיה מדובר בנהגים בעלי ניסיון עשיר בנהיגת שטח. בעיניי, לתת לבנות לנהוג במקום כזה זו רשלנות פושעת. זה כמו להציב מכשול בפני עיוור, בייחוד שמחזור קורם לכן הם קיבלו אוזרה כשג'פ התהפך. במקרה הזה הם כבר לא יכולים להגיד 'לא ידעתי', כמו בתאונה בגוטאמלה.

"המסר שלי מכל התאונות הקשות האלו הוא ברור: רוצים להוציא טיולים בתחומים שאתם לא מבינים בהם – קחו מדריך שמתמחה בכך. יהיה מאוד חבל לראות איך פרויקטים יפים כאלה גוועים".

● ● ●

"הכנה לא מתאימה וסיום כושל הובילו למוות המצער של שוש מיזל", אומר עו"ד אביהר קציר, שייצג את המשפחה. "מלכת המדבר העמידה אני שים לא מנוסים אל מול תנאי שטח מפתיעים ומלאי

חיליק מגנוס

לעלות בגלל גשמים. כל עץ או סלע שנתקעים במרכז הנהר יכולים לגרום לשינוי לכל אורך הנהר. כל התנגשות המים בגדה תשתנה, ולפעמים אפילו אפיק המים ישנה את המסלול שלו. סלע שקוע יכול ליצור מערבולות, ואם זה סלע בולט, המערבולות תיראה אחרת. "לכן לפני כל ירידה לנהר זורם, צריך לעשות לגביו הערכת מצב. בשום אופן לא לדרת בלי חליפת הצלה".

חיליק מגנוס, מי שביצע אינספור חילוצים ברחבי העולם, מסכים עם סרוה. "מבחינת נוהלי בטיחות, אין הבדל בין פעילות רפטינג וקיאקים בנהר לבין אבובים. כל פעילות מים כזאת דורשת הבנה וידע. להיכנס לנהר ללא אפור ציפה וקסדות זה בניגוד לכל כללי היסוד של בטיחות במים.

"אין לי ספק שאף אחד במלכת המדבר לא רצה שדבר כזה יקרה, אבל להכניס קבוצה של נשים לתוך מים זורמים, שקטים ורגועים ככל שיהיו, בלי שום אמצעי בטיחות, זה מעשה שעושה רק אדם שלא יודע לקרוא מה הוא הולך.

"למעשה, אין הבדל בכלל אם אתה נמצא על סירה, על קיאק או על אבוב. ברגע שאתה נופל למים, אתה גוף שנתון לחסדיו של הזרם, ואין לך שום יכולת להתמודד מולו. מעבר לזרמים ולמלכודות כמו סלעים, הזרם מכופף אותך ונו"על אותו, ואין לך שום דרך להתמודד עם זה.

"אין לי ספק שאם הם היו שואלים מומחה בפעילות במים זורמים, הוא היה אומר להם לא להיכנס בלי אפור די ציפה וקסדות, וגם לא בלי קיאקים שיכולים ללוות את השטים ולסייע בשעת צרה. מעבר לכך הוא היה ממליץ להם לקחת, נוסף על המדריי

כה הכללית, מדריך ישראלי מקצועי ומהימן, שמ"תמחה בפעילות כזאת ומודע לחשיבות של נוהלי הבטיחות. כל דרך אחרת, שפוסחת על אחד מהדברים שהזכרתי, מזמינה אסון".

למשתתפות אין אחריות? "החוק קובע שכאשר אתה מוציא אנשים לטיול או למסע, או לכל פעילות, האחריות של החברה היא על כל מה שקורה למטיילים. לכן הציפייה היא שהחברה תעשה הכל כדי שהמטיילים לא יהיו חשופים לתאונות מסוג זה.

תגובת מלכת המדבר

"כואבים ומצטערים על מותה של הדס"

"מלכת המדבר מביעה צער עמוק על מותה של הדס איש ונמצאת בקשר רציף עם המשפחה ועם משתתפות המסע.

"מייד עם היוודע דבר האסון הופסק המסע, הקבוצה הוחזרה לארץ, ופעילויות החברה הוקפאו. לרשות המשתתפות הועמדו צוותים מקצועיים, שהעניקו להן תמיכה. מאז המקרה, מאמצינו מתמקדים בלמידת הפרטים.

"מדובר בשיא עונת התיירות באזור זה ובאתר תיירות פופולרי בקרב מטיילים מכל העו"ל, שמבצעים את אותה הפעילות. לגבי הטענות על עוצמת זרם המים, מדובר בהערכות סובייקטיביות של מעט נשים. אחרות שלקחו חלק במסע תיארו את המקום בצורה שונה לגמרי. הקבוצה קיבלה תדריך לאחר שהצוות המקומי אישר את הכניסה למים.

"החילוץ מהמים ארך דקות ספורות ובוצע על ידי המקומיים. הרופאה הישראלית הגיעה למקום מייד לאחר החילוץ וברשותה כל הציוד הנדרש. הפרטים המלאים נמסרו למשפחה.

"מלכת המדבר הוציאה עד היום כ-10,000 נשים למסעות ברחבי העולם, תוך דגש מירבי על התאמת המסעות למטיילות. אין לנו די מילים להביע את כאבנו וצערנו לנוכח מקרה זה".